

Rapport

Datum: 5 juli 2005

Rapportnummer: 2005/183

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen te Gouda:

bij brief van 28 april 2003 een achterstand heeft vastgesteld in haar betaling van de kinderalimentatie aan haar ex-echtgenoot;

in verband met die achterstand in november 2003 beslag heeft gelegd op haar salaris;

de door verzoekster gemaakte kosten om het loonbeslag te laten opheffen, niet heeft willen vergoeden.

Beoordeling

Algemeen

I. Feiten

1. Verzoekster en haar ex-echtgenoot hebben een dochter, geboren in april 1995. De dochter woont bij de ex-echtgenoot. Bij rechterlijke uitspraak van 23 september 1999 is de kinderalimentatie vastgelegd die verzoekster voor haar dochter vanaf dat moment diende te betalen aan haar ex-echtgenoot. Dit bedrag was vastgesteld op *f* 400,- (€ 181,51) per maand.

Op 15 november 2001 kwamen verzoekster en haar ex-echtgenoot onderling schriftelijk overeen om de alimentatie per 1 december 2000 te verlagen van *f* 400,- naar *f* 300,- (€ 136,13).

2. Op 4 maart 2003 verzocht verzoeksters ex-echtgenoot het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen te Gouda (LBIO) om ingevolge artikel 1:408 van het Burgerlijk Wetboek (BW: zie Achtergrond, onder 1.1.) de inning van kinderalimentatie over te nemen, vanwege het niet voldoende nakomen van de betalingsverplichting door verzoekster.

Bij brief van 10 maart 2003 stelde het LBIO verzoekster van dit verzoek op de hoogte. In deze brief deelde het LBIO aan verzoekster mee dat het LBIO op dat moment nog niet kon beoordelen in hoeverre de informatie juist of onvolledig was. De bijdrage die zij diende te betalen was vastgelegd in de rechterlijke uitspraak van 23 september 1999. Volgens het LBIO zou de maandelijkse alimentatie dan ook € 181,51 bedragen, inmiddels door de wettelijke indexering verhoogd tot € 208,87 voor het jaar 2003. In het jaar 2002 was de maandelijkse bijdrage € 201,03.

Verzoekster zou vanaf september 2002 echter maar € 136,13 per maand hebben betaald, en in februari 2003 zelfs maar € 40,90, aldus het LBIO.

Het LBIO heeft verzoekster vervolgens in zijn brief meegedeeld dat indien de kinderalimentatie naar haar mening geheel of gedeeltelijk was voldaan, zij dit diende aan te tonen aan de hand van kopieën van bankrekeningafschriften. Als zij de bijdrage niet had betaald, zou zij het achterstallige bedrag alsnog binnen veertien dagen rechtstreeks aan haar ex-echtgenoot moeten overmaken.

Indien het LBIO de bewijsstukken niet binnen de gestelde termijn zou ontvangen, zou het LBIO overgaan tot inning van de bijdrage. De hieraan verbonden kosten zouden dan bij verzoekster in rekening worden gebracht door middel van een opslag van tien procent op de achterstand en de maandelijks te betalen bijdrage.

Bij zijn brief van 10 maart 2003 voegde het LBIO een informatieblad, waarin onder meer is opgenomen dat het wettelijke indexeringspercentage jaarlijks wordt vastgesteld door de minister van Justitie (zie Achtergrond, onder 1.2.). Iedere alimentatiebijdrage wordt hier ieder jaar mee verhoogd. Ook als dat niet is opgenomen in de rechterlijke beschikking, is de betalingsplichtige deze verhoging wel verschuldigd. De betalingsplichtige dient zelf zorg te dragen voor deze aanpassing, aldus het informatieblad.

3. Verzoekster liet het LBIO hierop bij brief van 11 maart 2003 weten dat het bedrag aan kinderalimentatie per december 2000 in overeenstemming met haar ex-echtgenoot was verlaagd naar € 136,13. Zij voegde een bewijsstuk van deze afspraak bij. Dit bewijsstuk was ondertekend door de heer U. en verzoekster. Tot en met januari 2003 had zij het bedrag van € 136,13 ook altijd volgens afspraak binnen de juiste termijn voldaan.

Voorts deelde zij het LBIO mee dat haar ex-echtgenoot haar er nog nooit over had aangesproken dat zij te weinig zou hebben betaald.

Verder deelde zij mee dat zij in januari 2003 een bedrag ad € 95,23 tegoed had van haar ex-echtgenoot. Zij had dit bedrag in mindering gebracht op de kinderalimentatie over februari 2003. Zij was zich ervan bewust dat zij hiertoe officieel niet het recht had, en daarom zou zij dan ook per direct overgaan tot het alsnog betalen van het door haar nog verschuldigde deel van het alimentatiebedrag voor de maand februari. De maand maart was reeds door haar voldaan.

Ten slotte liet verzoekster het LBIO weten dat nu haar ex-echtgenoot aan het LBIO had meegedeeld dat zij vanaf september 2002 maandelijks € 136,13 had voldaan, zij ervan uitging dat zij hiervan geen bewijsstukken hoefde te overhandigen.

4. Het LBIO deelde verzoekster vervolgens bij brief van 28 april 2003 mee dat verzoekster in vervolg op de haar toegezonden brief van 10 maart 2003 niet of onvoldoende had aangetoond dat zij de verschuldigde bijdrage aan haar ex-echtgenoot had betaald. Het LBIO zou daarom gevolg geven aan het incassoverzoek, waardoor verzoekster werd verplicht om de verschuldigde kinderalimentatie rechtstreeks aan het LBIO te voldoen. Op

grond van de rechterlijke beslissing van 23 september 1999 was zij thans een bedrag van € 208,87 per maand verschuldigd. Daarbij werd haar op grond van de wet een opslag in rekening gebracht van € 20,89 per maand. Daarnaast bestond over de periode van 1 september 2002 tot en met 31 mei 2003 nog een achterstand in verzoeksters betalingen van € 895,56 aan alimentatie plus € 89,56 aan opslag, ten aanzien waarvan het LBIO verzoekster verzocht om dit bedrag per omgaande aan het LBIO over te maken.

Ten slotte liet het LBIO aan verzoekster weten dat haar ex-echtgenoot het bureau niets had laten weten over een onderlinge afspraak. Bovendien was het volgens het LBIO zo dat verzoeksters ex-echtgenoot te allen tijde mocht afzien van onderlinge gemaakte afspraken, die niet in een rechterlijke uitspraak zijn vermeld.

5. Op 1 mei, 12 mei en 20 mei 2003 had verzoekster telefonisch contact met medewerkers van het LBIO waarbij de onderlinge afspraak over verlaging van de alimentatie aan de orde kwam. In een door het LBIO opgemaakte telefoonnotitie van 1 mei 2003 is opgenomen dat de betalingsplichtige moest worden ingelicht over een eventuele aanpassing van het alimentatiebedrag, in een telefoonnotitie van 12 mei 2003 is opgenomen dat de betalingsplichtige op de hoogte moest worden gesteld, en in een telefoonnotitie van 20 mei 2003 is opgenomen dat de betalingsplichtige graag wilde weten wat de reactie was van de betalingsgerechtigde. Verzoekster heeft hierop echter tot aan de hierna genoemde brief van het LBIO van 3 juli 2003 geen reactie gekregen.

6. Een medewerker van het LBIO deed bij brief van 2 juni 2003 navraag bij verzoeksters ex-echtgenoot omtrent de door verzoekster genoemde onderlinge overeenkomst. Verzoeksters ex-echtgenoot liet het LBIO vervolgens bij brief van 10 juni 2003 weten dat hij niet akkoord ging met deze overeenkomst.

7. De toenmalige advocaat van verzoekster, mevrouw mr. M. Kuiper, deelde het LBIO bij brief van 1 juli 2003 mee dat het LBIO niet inhoudelijk had gereageerd op de brief van verzoekster van 13 maart 2003, waarin zij aangaf dat er een onderlinge overeenkomst bestond. Voorts deelde mr. Kuiper het LBIO mee dat verzoekster het bedrag aan indexering niet had betaald omdat zij hiermee onbekend was. Verzoekster zou dit bedrag alsnog zo spoedig mogelijk aan haar ex-echtgenoot overmaken. Op grond hiervan achtte mr. Kuiper een verdere incassoprocedure van het LBIO niet aangewezen.

8. Het LBIO liet mr. Kuiper hierop bij brief van 3 juli 2003 weten dat de advocaat van verzoekster haar destijds op de hoogte had moeten stellen van de indexering. Voorts stelde het LBIO dat, omdat verzoekster niet tijdig de niet betaalde alimentatie had voldaan, het LBIO de inning terecht had overgenomen. De inning zou daarom gehandhaafd blijven.

Bij brief van 11 augustus 2003 liet het LBIO verzoekster weten dat haar ex-echtgenoot aan het LBIO had aangegeven niet akkoord te gaan met de destijds getroffen onderlinge regeling betreffende de kinderalimentatie.

Verder deelde het LBIO mee dat wanneer het LBIO niet tijdig de betalingen van haar had ontvangen, het LBIO zonder nadere aankondiging zou overgaan tot het treffen van executiemaatregelen. Eventuele kosten die hierbij zouden moeten worden gemaakt, zouden tevens voor haar rekening komen.

9. Op 30 september 2003 legde het LBIO op grond van artikel 479g van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (zie Achtergrond, onder 2.) loonbeslag onder verzoeksters werkgever.

10. Verzoeksters volgende advocaat, mr. P.J. Graafstal, liet het LBIO hierop bij brief van 19 november 2003 weten dat hij verder optrad als advocaat van verzoekster. Voorts deelde hij mee dat het LBIO had gehandeld in strijd met de onderlinge overeenkomst. Om die reden vorderde hij het LBIO om het loonbeslag op te heffen en verzoekster terug te betalen.

Het LBIO deelde hierop bij brief van 25 november 2003 aan mr. Graafstal mee dat het van mening was dat de beslaglegging op het salaris van verzoekster terecht was omdat het LBIO, ondanks diverse aanmaningen om tot betaling over te gaan, geen enkele betaling van verzoekster had ontvangen. De beslaglegging bleef dan ook ongewijzigd.

11. Na meerdere brieven van beide zijden, deelde het LBIO mr. Graafstal bij brief van 18 december 2003 mee dat het loonbeslag per omgaande was opgeschort.

Volgens het LBIO was de inning echter terecht overgenomen, omdat verzoekster het bedrag van de indexering pas op 2 juli 2003 had betaald. Uit coulance was het LBIO desalniettemin bereid om de opslagkosten vanaf 1 juli 2003 tot en met 18 december 2003 kwijt te schelden.

12. Mr. Graafstal verzocht het LBIO bij brief van 14 januari 2004 om namens verzoekster € 1404,49 aan advocaatkosten aan hem over te maken. Dit waren de kosten die verzoekster had moeten maken om het onrechtmatige beslag te laten opheffen.

Het LBIO liet hierop bij brief van 26 januari 2004 aan mr. Graafstal weten dat de inning alleen al op basis van de niet betaalde indexering terecht was overgenomen. Alleen al vanwege het niet voldoen van de opslagkosten aan het LBIO had het LBIO loonbeslag mogen leggen. Vanwege een onduidelijkheid had het LBIO voor een te hoog bedrag beslag laten leggen. Uit coulance had het bureau daarom de opslagkosten vanaf 1 juli 2003 tot en met 18 december 2003 aan verzoekster kwijtgescholden. Het verzoek om schadevergoeding werd vervolgens afgewezen.

Het LBIO haalde in zijn brief voorts een passage uit een rapport van de Nationale ombudsman van 19 juni 2003 aan, inhoudende dat het in het maatschappelijk verkeer niet ongebruikelijk is dat men geringe kosten die men als gevolg van fouten van anderen, zoals ook bestuursorganen, moet maken om herstel van die fouten te bewerkstelligen, zelf

draagt. Dit uitgangspunt kan onder meer uitzondering lijden wanneer er sprake is van een onevenredig nadeel voor de betrokkene (zie Achtergrond, onder 3.).

13. Mr. Graafstal verzocht het LBIO bij brief van 28 januari 2004 nogmaals om een bedrag van € 1404,49 aan advocaatkosten aan hem over te maken. Voorts deelde hij het LBIO mee dat het tussen verzoekster en haar ex-echtgenoot onderling overeengekomen bedrag aan kinderalimentatie inmiddels bij beschikking van 27 januari 2004 door de rechter was vastgelegd.

Het LBIO liet ten slotte bij brief van 9 februari 2004 aan mr. Graafstal weten dat verzoekster niet ten onrechte door het LBIO was aangeschreven, omdat reeds in de brief van 10 maart 2003 was gesproken over de indexering.

Met het uit coulance kwijtschelden van een deel van de verschuldigde opslagkosten, meende het LBIO de zaak netjes te hebben afgedaan.

I. Ten aanzien van de vaststelling van de betalingsachterstand

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat het LBIO bij brief van 28 april 2003 een achterstand heeft vastgesteld in haar betaling van de kinderalimentatie aan haar ex-echtgenoot.

2. De directeur van het LBIO acht de klacht op dit punt niet gegrond.

In zijn reactie van 27 september 2004 liet hij weten dat verzoeksters ex-echtgenoot op 4 maart 2003 een achterstand aan het LBIO aannemelijk had gemaakt in de betaling van kinderalimentatie. De ex-echtgenoot gaf hierin aan dat verzoekster een bedrag van € 136,13 per maand betaalde en niet het bedrag dat volgens de uitspraak van de rechter diende te worden betaald.

Uit het schrijven van verzoekster van 11 maart 2003 was het het LBIO duidelijk geworden dat er een schriftelijke overeenkomst bestond tussen verzoekster en haar ex-echtgenoot, waarin een bedrag van € 136,13 met ingang van 1 december 2000 was vastgesteld. Achteraf gezien heeft het LBIO ten onrechte geen rekening gehouden met deze onderlinge overeenkomst. De berekening zoals deze op 28 april 2003 aan verzoekster was voorgelegd, was dan ook onjuist. Het LBIO heeft verzoekster in zijn brief van 18 december 2003 dan ook laten weten dat de beslissing om geen rekening te houden met de onderlinge schriftelijke overeenkomst een verkeerde is geweest. Er was echter wel sprake van een achterstand in de betaling van kinderalimentatie vanwege het niet betalen van de indexering over de jaren 2001, 2002 en 2003. Op 28 april 2003 bestond om die reden wel degelijk een achterstand in de betaling van kinderalimentatie aan haar ex-echtgenoot, aldus de directeur.

Beoordeling

3. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien.

In dit verband bepaalt artikel 1:408, vijfde lid, van het BW dat het LBIO, alvorens tot invordering met verhaal van kosten over te gaan, de onderhoudsplichtige bij brief met bericht van ontvangst in kennis stelt van het voornemen daartoe en de reden daarvoor, alsmede van het bedrag inclusief de kosten van invordering. Een dergelijke toelichting biedt de alimentatieplichtige inzicht in welke bedragen en waarom aan het LBIO behoort te worden betaald.

4. Bij brief van 10 maart 2003 heeft het LBIO verzoekster in kennis gesteld van het voornemen tot invordering van kinderalimentatie. De bijdrage die zij diende te betalen was vastgelegd in de rechterlijke uitspraak van 23 september 1999. Volgens het LBIO zou de maandelijkse alimentatie dan ook € 181,51 bedragen, inmiddels door de wettelijke indexering verhoogd tot € 208,87 voor het jaar 2003. In het jaar 2002 was de maandelijks bijdrage € 201,03. Verzoekster zou vanaf september 2002 echter maar € 136,13 per maand hebben betaald.

Verzoekster heeft het LBIO hierop aangetoond dat zij een onderlinge overkomst had met haar ex-echtgenoot, waarin is opgenomen dat verzoekster € 136,13 per maand aan haar ex-echtgenoot moest betalen. Het LBIO meende echter in eerste instantie dat hiermee geen rekening moest worden gehouden, en heeft bij brief van 28 april 2003 een achterstand vastgesteld in haar betaling van de kinderalimentatie, die was gebaseerd op de in de brief van 10 maart 2003 aangegeven bedragen.

Achteraf is het LBIO van oordeel dat onterecht geen rekening is gehouden met de onderlinge schriftelijke overeenkomst. Het vaststellen van de achterstand was volgens het LBIO overigens wel terecht vanwege het niet betalen van de indexering door verzoekster over de jaren 2001, 2002 en 2003.

5. Nu het LBIO stelt dat het in zijn brief van 28 april 2002 ten onrechte geen rekening heeft gehouden met de onderlinge overeenkomst, zijn de daarin vermelde hoogte en de samenstelling van het bedrag aan achterstand niet juist geweest. Hiermee is het LBIO tekortgeschoten in het verstrekken van adequate informatie.

Hoewel het LBIO terecht stelt dat verzoekster wel een achterstand had vanwege het niet betalen van de indexering, is door de onjuiste berekening van de achterstand in alimentatie ook het bedrag aan indexering onjuist berekend.

Al met al had deze gang van zaken voor het LBIO aanleiding moeten zijn om, alvorens de achterstand vast te stellen en de inning over te nemen, verzoekster op juiste wijze te informeren over de hoogte van de betalingsachterstand en haar in de gelegenheid te stellen het door haar verschuldigde juiste bedrag aan indexering alsnog te voldoen. Nu dit niet is gebeurd, heeft het LBIO nog niet kunnen toekomen aan de vaststelling dat verzoekster een achterstand had in de betaling van de kinderalimentatie. Hiermee is gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

6. Dit geeft de Nationale ombudsman aanleiding om een aanbeveling te doen aan de directeur van het LBIO om alle aan verzoekster opgelegde opslagkosten te laten vervallen.

7. Ten overvloede merkt de Nationale ombudsman nog het volgende op.

De directeur van het LBIO deelde in zijn brief van 27 september 2004 aan de Nationale ombudsman mee dat het LBIO in zijn brief van 18 december 2003 aan verzoekster heeft aangegeven dat de beslissing van de medewerker van het LBIO om geen rekening te houden met de onderlinge schriftelijke overeenkomst een verkeerde is geweest.

Dit is geen juiste weergave van de brief van 18 december 2003. Het LBIO heeft in zijn brief slechts aangegeven dat het beslag per omgaande was opgeschort. Verder heeft het LBIO verdedigd dat het was gerechtigd om de inning over te nemen.

II. Ten aanzien van het leggen van het loonbeslag

1. Verzoekster klaagt er verder over dat het LBIO in verband met de achterstand in november 2003 beslag heeft gelegd op haar salaris.

Tijdens het onderzoek liet verzoekster weten dat zij vanwege het loonbeslag nog steeds een bedrag van € 95 mist, waarvan zij van het LBIO nooit een specificatie heeft ontvangen.

2. De directeur van het LBIO deelde ten aanzien van dit punt mee dat er opslagkosten dienden te worden voldaan, aangezien de inning terecht was overgenomen. Alleen al vanwege het niet voldoen van de opslagkosten kon er loonbeslag worden gelegd. Ook de in eerste instantie berekende achterstand in de betaling van kinderalimentatie was aanleiding om over te gaan tot loonbeslag. Omdat de achterstand op dat moment niet juist was berekend, is er loonbeslag gelegd met betrekking tot een verkeerd bedrag. De directeur acht de klacht op dit punt dan ook ten dele gegrond. Middels de brief van 18 december 2003 is het LBIO verzoekster hierin reeds tegemoet gekomen door het loonbeslag met onmiddellijke ingang op te schorten, aldus de directeur.

3. Tijdens het onderzoek heeft de directeur van het LBIO laten weten dat een bedrag van € 94,77 van verzoekster was geboekt aan de nog verschuldigde opslagkosten voor het

LBIO. De directeur verontschuldigde zich voor het feit dat dit onvoldoende was gecommuniceerd naar verzoekster toe.

Beoordeling

4. Het vereiste van rechtszekerheid houdt onder meer in dat gerechtvaardigde verwachtingen van burgers en organisaties jegens bestuursorganen door die bestuursorganen worden gehonoreerd. Dit vereiste houdt onder meer in dat een bestuursorgaan slechts op juiste gronden loonbeslag mag leggen.

5. Nu de Nationale ombudsman hiervóór, onder I.5, heeft geoordeeld dat het LBIO de inning op 28 april 2003 nog niet had kunnen overnemen, is het eveneens niet terecht geweest dat het LBIO in november 2003 loonbeslag heeft gelegd op verzoeksters salaris. Hiermee is gehandeld in strijd met het vereiste van rechtszekerheid.

De onderzochte gedraging is ook op dit punt niet behoorlijk.

6. Dat het LBIO onterecht een achterstand heeft vastgesteld en voorts onterecht loonbeslag heeft gelegd, geeft de Nationale ombudsman aanleiding om aan de directeur van het LBIO de aanbeveling te doen om het bedrag aan € 94,77 aan verzoekster terug te betalen.

III. Ten aanzien van het afwijzen van het verzoek om schadevergoeding

1. Ten slotte klaagt verzoekster erover dat het LBIO de door haar gemaakte kosten om het loonbeslag te laten opheffen, niet heeft willen vergoeden.

Verzoekster is van mening dat zij uit eigen beweging het beslag niet had kunnen stopzetten, maar dat dit alleen mogelijk was door het inzetten van een advocaat.

2. De directeur van het LBIO acht de klacht op dit punt niet gegrond.

Het LBIO heeft de gevraagde schadevergoeding bij brief van 26 januari 2004 afgewezen. Eerder al had het LBIO besloten uit coulance overwegingen de opslagkosten vanaf 1 juli 2003 tot en met 18 december 2003 kwijt te schelden. De overname van de inning door het LBIO was terecht, er waren echter vergissingen gemaakt ten aanzien van de berekening van de achterstand en het leggen van loonbeslag op grond van deze te hoog berekende achterstand. Met het gedeeltelijk kwijtschelden van de opslagkosten is het LBIO van mening de zaak naar behoren te hebben afgedaan, aldus de directeur.

Voorts heeft de directeur laten weten dat in het rapport van de Nationale ombudsman van 19 juni 2003 is vermeld dat in het maatschappelijke verkeer het niet ongebruikelijk is dat men geringe kosten die men als gevolg van fouten van anderen, zoals ook bestuursorganen, moet maken om herstel van die fouten te bewerkstelligen, zelf draagt.

Dit uitgangspunt kan onder meer uitzondering lijden wanneer er sprake is van een onevenredig nadeel voor de betrokkene.

Mede naar aanleiding van dit rapport heeft de directeur gemeend de zaak correct te hebben afgedaan door het terugbetalen van een deel van de volgens de wet overigens wel verschuldigde opslagkosten.

3. Tijdens het onderzoek heeft de directeur van het LBIO nog meegedeeld dat na overdracht aan de juriste binnen het LBIO, de fout is geconstateerd en er passende maatregelen zijn genomen. Het loonbeslag is stopgezet en een deel van de opslagkosten is kwijtgescholden.

De directeur heeft vervolgens aangegeven dat verzoekster in de brochures van het LBIO en in het informatieblad, dat was gevoegd bij de brief van 10 maart 2003, is gewezen op de mogelijkheid van het indienen van een klacht.

Na indiening van een klacht zou ook zijn geconstateerd dat er sprake was van een beoordelingsfout van de medewerker. Verzoekster heeft van deze mogelijkheid echter nooit gebruik gemaakt, aldus de directeur. De stelling van verzoekster dat zij uit eigen beweging het beslag niet had kunnen stopzetten, maar dat dit alleen mogelijk was door het inzetten van een advocaat, onderschrijft de directeur om die reden niet. Zij had zelf een klacht kunnen indienen bij de directeur van het LBIO. Alhoewel het spijtig is dat verzoekster deze kosten toch heeft gemaakt, acht de directeur van het LBIO geen termen aanwezig om de gemaakte advocaatkosten te vergoeden.

Beoordeling

4. Wanneer een klacht over een besluit van een bestuursorgaan tot afwijzing van een verzoek om schadevergoeding niet kan worden onderworpen aan het oordeel van de bestuursrechter, is de Nationale ombudsman bevoegd die klacht te onderzoeken en te beoordelen, maar stelt hij zich terughoudend op. In zo'n geval is immers de burgerlijke rechter de instantie die bij uitsluiting bevoegd is om bindend te beslissen over de vraag of, op grond van bepalingen van burgerlijk recht, het betrokken bestuursorgaan is gehouden om de gestelde schade te vergoeden.

5. Het redelijkheidsvereiste brengt mee dat bestuursorganen voorafgaand aan elk handelen, of dit nu een rechtshandeling of een feitelijke handeling betreft, het belang van het realiseren van een doelstelling afwegen tegen de belangen van de burger. In het licht van het realiseren van de doelstelling mag de uitkomst van die belangenafweging niet onredelijk zijn.

6. Wat betreft de gehoudenheid tot schadevergoeding brengt het redelijkheidsvereiste mee dat het bestuursorgaan mag weigeren om financiële aansprakelijkheid voor ontstane

schade te aanvaarden indien het op goede gronden zijn aansprakelijkheid betwist. In dat geval kan het bestuursorgaan het aan de burger overlaten om vragen betreffende de onrechtmatigheid van het handelen of betreffende de overige voorwaarden om de schadeclaim toe te wijzen aan het oordeel van de burgerlijke rechter te onderwerpen. Dit is slechts anders indien de gronden en de overwegingen waarop de betwisting van de aansprakelijkheid berust, zo evident onjuist zijn dat het bestuursorgaan in redelijkheid niet tot zijn beslissing had kunnen komen. Alsdan moet de afweging van het belang van het bestuursorgaan bij betwisting van zijn gehoudenheid tot schadevergoeding tegenover het belang van de burger bij schadevergoeding worden geacht in strijd met het redelijkheidsvereiste te hebben plaatsgevonden.

7.1. De directeur van het LBIO beroept zich bij de afwijzing van vergoeding van de advocaatkosten door het LBIO allereerst op een rapport van de Nationale ombudsman (zie Achtergrond, onder 3.). In dit rapport oordeelde de Nationale ombudsman echter over een schadevergoeding ter hoogte van € 437,60. Dit bedrag bestond niet alleen uit advocaatkosten, maar ook uit telefoonkosten, gedeelde inkomsten, oppas voor de kinderen en autokosten. De Nationale ombudsman achtte de gronden waarop het verzoek om schadevergoeding berustte niet van dien aard, dat het LBIO niet in redelijkheid tot het afwijzende besluit had kunnen komen.

Gezien de achtergrond, aard en omvang van de kosten die verzoekster heeft, gaat een vergelijking tussen de twee zaken mank.

7.2. Verder beroept de directeur van het LBIO zich er bij de afwijzing van vergoeding van de advocaatkosten door het LBIO op dat verzoekster heeft verzuimd om een klacht in te dienen bij de directeur van het LBIO, zoals in de informatiefolder van het LBIO is aangegeven. Indien zij dit had gedaan, zou ook zijn geconstateerd dat er sprake was van een beoordelingsfout van de medewerker.

De kosten die verzoekster stelt te hebben gemaakt, zijn de kosten van rechtsbijstand door mr. Graafstal. Mr. Graafstal is vanaf 19 november 2003 als advocaat voor verzoekster opgetreden. Tot die tijd hebben tenminste de medewerkers B., Ka., Le., P., V., en We. van het LBIO bemoeienis gehad met de zaak van verzoekster, die zich zowel schriftelijk als telefonisch vele keren tot het LBIO had gewend. Uit het verloop van de zaak is verder op te maken dat verzoekster meerdere keren aan de medewerkers heeft gevraagd om nader uit te zoeken waarom de onderlinge overeenkomst niet van toepassing was verklaard. Hierop kreeg verzoekster echter geen reactie. Onder die omstandigheden kan haar niet zonder meer worden tegengeworpen dat zij niet eerst zelf een klacht heeft ingediend alvorens een advocaat in de arm te nemen. Dit geldt temeer nu de directeur zelf heeft aangegeven dat pas na overdracht aan de juriste binnen het LBIO de beoordelingsfout is geconstateerd.

7.3. De overwegingen op grond waarvan het LBIO zijn aansprakelijkheid betwist, zijn ten aanzien van de vraag of inschakeling van juridische bijstand door verzoekster redelijk was

dan ook onvoldoende draagkrachtig, terwijl op de redelijkheid van de gemaakte kosten voor juridische bijstand niet is ingegaan. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is de motivering waarmee het LBIO de aansprakelijkheid van de door verzoekster geclaimde schade heeft betwist dan ook zodanig onjuist, dat het LBIO in redelijkheid niet tot die beslissing had kunnen komen. Het LBIO heeft aldus gehandeld in strijd met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk. Dit geeft de Nationale ombudsman ook op dit punt aanleiding tot het doen van een aanbeveling.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van LBIO is gegrond ten aanzien van:

- de vaststelling van de betalingsachterstand, wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking;
- het leggen van het loonbeslag, wegens schending van het vereiste van rechtszekerheid;
- het afwijzen van het verzoek om schadevergoeding, wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

AANBEVELING

De Nationale ombudsman geeft de directeur van het LBIO in overweging om:

- alle aan verzoekster opgelegde opslagkosten te laten vervallen;
- een bedrag aan € 94,77 aan opslagkosten aan verzoekster terug te betalen;
- een nieuwe beslissing te geven op het verzoek om schadevergoeding met inachtneming van de omstandigheden dat het LBIO ten onrechte geen rekening heeft gehouden met de onderlinge overeenkomst, de door verzoekster gemaakte kosten voor juridische bijstand niet van geringe omvang zijn, de overweging over de redelijkheid van inschakeling van juridische bijstand onvoldoende draagkrachtig is en een overweging over de redelijkheid van de voor de juridische bijstand gemaakte kosten ontbreekt.

Op 1 september 2005 liet het LBIO schriftelijk weten de aanbeveling te zullen opvolgen.

Onderzoek

Op 7 april 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw L. te Harderwijk, met een klacht over een gedraging van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen te Gouda (LBIO). Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als

een gedraging van de Directie van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de directeur van het LBIO verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen de directeur van het LBIO en verzoekster de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werd de directeur van het LBIO een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De directeur van het LBIO deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoekster gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

INFORMATIEOVERZICHT

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie.

Het verzoekschrift van verzoekster van 7 april 2004 met bijlagen, waaronder de briefwisseling tussen verzoeksters advocaten en het LBIO, de interne klachtenprocedure bij het LBIO, en de onderlinge overeenkomst tussen verzoekster en de heer U. waarin is overeengekomen dat de alimentatie per december 2000 werd verlaagd.

Het standpunt van de directeur van het LBIO van 27 september 2004 met bijlagen, waaronder notities van telefoongesprekken tussen verzoekster en medewerkers van het LBIO.

De schriftelijke reactie van verzoekster van 26 oktober 2004.

De schriftelijke reactie van de directeur van het LBIO van 3 februari 2005.

Achtergrond

1. Burgerlijk Wetboek

1.1. Artikel 1:408

"1. Een uitkering tot voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding of tot voorziening in de kosten van levensonderhoud en studie, waarvan het bedrag in een rechterlijke beslissing, daaronder begrepen de beslissing op grond van artikel 822, eerste

lid, onder c, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, is vastgelegd, wordt ten behoeve van de minderjarige aan de ouder die het kind verzorgt en opvoedt of aan de voogd onderscheidenlijk aan de meerderjarige betaald.

2. Op verzoek van een gerechtigde als bedoeld in het eerste lid, van een onderhoudsplichtige dan wel op gezamenlijk verzoek van een gerechtigde en onderhoudsplichtige neemt het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen de invordering van de onderhoudsgelden op zich. De executoriale titel wordt daartoe door de onderhoudsgerechtigde in handen gesteld van dit Bureau. De overhandiging daarvan machtigt het Bureau tot het doen van de invordering, zo nodig door middel van executie.

3. Kosten van invordering door het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen worden verhaald op de onderhoudsplichtige, onverminderd de kosten van gerechtelijke vervolging en executie. Het verhaal van kosten vindt plaats door wijziging van het bedrag, bedoeld in het eerste lid, volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels.

4. Tot invordering op verzoek van een onderhoudsgerechtigde wordt slechts overgegaan, indien de gerechtigde ter gelegenheid van de indiening van het verzoek aannemelijk heeft gemaakt dat binnen ten hoogste zes maanden voorafgaande aan de indiening van het verzoek de onderhoudsplichtige ten aanzien van ten minste één periodieke betaling tekort is geschoten in zijn verplichtingen. In deze gevallen geschiedt de invordering van bedragen die verschuldigd zijn vanaf een tijdstip van ten hoogste zes maanden voorafgaande aan de indiening van het verzoek.

5. Alvorens tot invordering met verhaal van kosten over te gaan wordt de onderhoudsplichtige bij brief met bericht van ontvangst in kennis gesteld van het voornemen daartoe en de reden daarvoor, alsmede van het bedrag inclusief de kosten van invordering. Het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen wordt bevoegd tot invordering over te gaan op de veertiende dag na de verzending van de brief.

6. De invordering die op verzoek van de onderhoudsgerechtigde geschiedt, eindigt slechts, indien gedurende ten minste een half jaar regelmatig is betaald aan het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen en er geen bedragen meer verschuldigd zijn als bedoeld in het vierde lid, tweede volzin. De termijn van een half jaar wordt telkens verdubbeld, indien een voorgaande termijn van invordering ook op verzoek van de onderhoudsgerechtigde was aangevangen.

(...)"

1.2. Artikel 1:402a

"1. De bij rechterlijke uitspraak of bij overeenkomst vastgestelde bedragen voor levensonderhoud worden jaarlijks van rechtswege gewijzigd met een door Onze Minister van Justitie vast te stellen percentage, dat, behoudens het bepaalde in het derde en vierde

lid, overeenkomt met het procentuele verschil tussen het indexcijfer der lonen per 30 september van enig jaar en het overeenkomstige indexcijfer in het voorafgaande jaar.

2. De wijziging gaat in op 1 januari volgende op de in het eerste lid genoemde datum. De beschikking waarin het percentage is vastgesteld, wordt bekend gemaakt in de Staatscourant.

(...)"

2. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

2.1. Artikel 479, eerste lid

"Derdenbeslag onder de staat of een openbaar lichaam is (...) toegelaten, echter slechts op bepaalde in het exploit of, in geval van het beslag als bedoeld in artikel 479g, in de kennisgeving omschreven vorderingen of zaken."

2.2. Artikel 479g

"1. Indien de raad voor de kindbescherming executant is dan wel, indien ingevolge het bepaalde in artikel 408, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen is belast met de invordering van onderhoudsgelden, kan hij dit beslag leggen hetzij op de gewone wijze, hetzij door van de beschikking in afschrift mededeling te doen aan de derde-beslagene. In het laatste geval zendt deze die schriftelijke kennisgeving voor 'gezien' getekend aan de raad voor de kindbescherming of het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen terug. Eerst door deze terugzending is het beslag voltooid.

2. De raad voor de kindbescherming en het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen kunnen beslag leggen op de dag, volgende op die waarop de uitkering moet geschieden, zonder voorafgaande betekening of bevel tot betaling.

(...)"

3. Brief van de Nationale ombudsman van 19 juni 2003 (2003.02380 003)

"In uw brief klaagt u erover dat het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) te Gouda bij brief van 20 november 2002 heeft geweigerd u een schadevergoeding ter hoogte van € 437,60 - zijnde de kosten die u heeft gemaakt om een incassoverzoek van het LBIO te bestrijden - toe te kennen. Het gaat hierbij om de volgende schadeposten: telefoonkosten, gedeelde inkomsten (8 uur), oppas voor de kinderen, autokosten en honorarium advocaat. U bent van mening dat u recht hebt op schadevergoeding, aangezien het LBIO u op 15 juli 2002 ten onrechte had aangeschreven voor het incassoverzoek (...).

Allereerst wil ik u informeren over de rol van de Nationale ombudsman bij de beoordeling van beslissingen van bestuursorganen over schadevergoeding. De Nationale ombudsman heeft niet de bevoegdheid om een bestuursorgaan - in dit geval het LBIO - te verplichten tot het betalen van schadevergoeding.

Voorts stelt de Nationale ombudsman zich terughoudend op in gevallen waarin de burgerlijke rechter bevoegd is om bindend te beslissen over de vraag of het betrokken bestuursorgaan de gestelde schade moet vergoeden, zoals in uw zaak het geval is. De Nationale ombudsman gaat ervan uit dat het in beginsel vrijstaat aan het betrokken bestuursorgaan om te betwisten dat het gehouden is tot het vergoeden van de gestelde schade. Is de weigering evident onjuist, dan zal de Nationale ombudsman in de regel oordelen dat de gedraging van het bestuursorgaan niet behoorlijk is. Die situatie doet zich hier niet voor. De Nationale ombudsman heeft daarom besloten gaan nader onderzoek in te stellen naar uw klacht. In het hiernavolgende zal ik voor elk van de schadeposten aangeven waarom naar uw klacht geen onderzoek wordt ingesteld.

(...)

U stelt deze kosten te hebben gemaakt om de door het LBIO gemaakte fout te (laten) herstellen. In het maatschappelijk verkeer is het niet ongebruikelijk dat men geringe kosten die men als gevolg van fouten van anderen, zoals ook bestuursorganen, moet maken om herstel van die fouten te bewerkstelligen, zelf draagt. Dit uitgangspunt kan onder meer uitzondering lijden wanneer er sprake is van een onevenredig nadeel voor de betrokkene. De kosten die u hebt moeten maken om het LBIO de incassoprocedure te laten beëindigen, zijn naar aard en omvang niet van dien aard dat kan worden gesproken van onevenredig nadeel. Gezien het bovenstaande zijn de gronden waarop het verzoek om schadevergoeding berust op dit punt niet van dien aard, dat het LBIO niet in redelijkheid tot het afwijzende besluit had kunnen komen. Het feit dat uw ergernis over de moeite die u hebt moeten doen om de incassoprocedure te laten beëindigen begrijpelijk is, maakt dit niet anders."